

Algiri sebek Áp-tÁse.

Contributed by hajásmester

2007. January 25. Thursday 18:37

Last Updated 2009. November 14. Saturday 10:27

There are no translations available

A hajás Áp-tÁsÁnek egy internetrÁl letÁltÁtt terv alapjÁjn kezdtem hozzÁj, a cikkben az eddig megszokott mÁsdon, "IÁpÁsrÁ-l-ÁpÁsre" mutatom be a hajás Áp-tÁsÁt.

2005 novemberÁben kezdtem el egy algÁ-ri sebek Áp-tÁsÁt F. Chapman terve alapjÁjn. A terv itt IÁjthatÁ, az internetrÁl letÁltÁtt le, Ás egy digitÁlis mÁsolÁs ÁzernÁl nyomtatattam ki 1: 50 mÁretÁrnyban. A rajzon az eredeti IÁptÁk van adva svÁd, angol Ás francia IÁjbban, ebbÁl kell ÁjtszÁjmolni metrikus mÁrtÁkre.

RÁviden a hajásÁpus tÁrtÁnetÁbÁl: barbareszk kalÁzok fejlesztettÁk ki a XVII szd. elejÁn a fÁldkÁzi tengerei gÁj, a tÁzerÁ fokozÁsa ÁrdekÁben, megtartva az evezÁ hasznÁjat lehetÁsÁgÁt, Ás hasznÁjtÁjk a XIX szd. kÁzepÁi Ájtette a spanyol Ás a francia haditengerÁszet is. Nem csak hadi, de kereskedelmi forgalomban is elÁfordult. Az Áp-tÁsÁ szokÁjsos lamellÁjs ÁsszerakÁs mÁdszerrel indult, a terv alapjÁjn megrajzoltam a gerinc Ás borda sablonokat ezeket papÁ-rbÁl kivÁjgtam Ás az alaplemeze tapÁtaragasztÁval ráragasztottam, ez a mÁdszer sokkal pontosabb kivÁjgÁst biztosít, mint a szokÁjsos karbon papÁ-ros ÁjtmÁsolÁjs. ÁrdekessÁgÁp elmondom, hogy a bordasablonok kidolgozÁjsÁ szÁjmÁ-tÁgÁpet hasznÁltam, a rajzokat scanneltem, kettÁvÁjgtam, tÁkrÁztem, majd Ájra illesztettem, ez Ágy sokkal pontosabb elÁjÁrs mind a fÁloldal karbon papiros ÁjtmÁsolÁjsa. Persze ez egy tÁrelemjÁtÁk, mert ahhoz hogy pontosan illeszkedjen, szÁksÁg van a scannelÁs utÁjn egy-kÁt fokos forgatÁsra, Ás a scannelÁsnÁl is el kell talÁjni a megfelelő bontÁst ahhoz, hogy a mÁret ne vÁltozzon. Mivel a bordarajz a palÁjnközött mÁreteket adja meg ebbÁl a palÁjnk vastagsÁgÁt - nÁjlam 1mm - le kellett venni. A lamellÁjk kivÁjgÁsa utÁjn a papÁ-rt lemosÁjssal eltÁvolÁtottam, a hajás vÁzÁjt ÁsszeÁllÁtottam, Ás a gÁrbÁleteknek megfelelően lecsiszoltam. VigyÁjni kell arra is, hogy a hajás elejÁn Ás vÁgÁn, ahol a vÁ-zvonal hajÁjsa nagy, a bÁvÁlÁ oldalon megfelelő rájhagyÁjssal dolgozzunk, kÁlÁjben a palÁjnkna nem lesz megfelelő a felfekvÁse.

Az Áp-tÁs korai fÁjzÁjÁl nincs kÁp, mert akkor mÁg nem volt digitÁlis gÁp, ezÁrt csak szÁbeli beszÁjmolÁst. A gerinclemezt kiszabÁjÁj a gerincet figyelmen kÁ-vÁl hagytam, az csak kÁsÁbb kerÁl felragasztÁjsra. EzutÁjn kÁvetkezett a fedÁlzet palÁjnközÁjsa, majd a mellvÁdet tartÁ bordÁjk elkÁszÁ-tÁse, ehhez egy tartÁkeretre volt szÁami a sÁlya hosszÁjra csavarozott kÁt fÁggÁleges, a felsÁ rÁszÁn a mellvÁd Á-vÁnek megfelelően ledolgozott rÁteglemez bÁl Ás az erre szÁgezett vÁ-zsintes tartÁlemezbÁl Ájlt, aminek kÁzepÁt a mellvÁd felsÁ vonala szerint kivÁjgtam, a bordÁjk helyÁn kis bevÁjgÁsokat alkalmaztam. A bordÁkat ezekben illesztve a fedÁlzethez ragasztottam. EzutÁjn a kÁtoldali ÁjgyÁ fedÁlzet kÁvetkezett. HasonlÁan oldottam meg az orr Ás a tat Áp-tÁsÁt is.

Mivel a hajás nem kittbÁl ÁpÁl a megfelelő nyersanyag elÁteremtÁsrÁl magamnak kellett gondoskodni, a bordÁkat Á gerinclemezt kÁ-sÁrletkÁppen - sokaknak talÁjn megdÁbbentÁ mÁsdon -5 mm-es laminÁjlt padlÁbÁl kÁszÁtettem, tÁkÁletesen bevÁjlt, kissÁ nehÁz fÁrÁszelni, de csiszolni annÁj kÁjnyebb Ás a palÁjnközÁjs utÁjn semmi nem IÁj belÁle. A tÁbbi anyag vÁrtÁs bÁkk, ami rági kiselejtezett irodabÁtorokbÁl szÁjrmazik, valamikor mÁg fÁjbÁl gyÁjrtott azokat. Marjai is ezt ajÁjnlotta. Sajnos a kÁszlet lassan kimerÁl. A feldolgozÁshoz kell nÁhÁjny alapgÁp, amit mÁj bemutattam egy korÁbbi cikkben. A bordÁjzatra egy rÁteg palÁjnk kerÁl, 1mm vastagsÁgÁ, 4mm szÁles, 120 mm hosszÁ csÁ-kokbÁl, de a vÁgeken természetesen elkeskenyednek, szÁlesednek Ás rávidÁlnek a szÁksÁg szerint felrakÁjs a kÁvetkezÁ, a mÁretre vÁjgott palÁjnkot vÁzbe Ájztattam, Ágy nagyon kÁjnyen hajlik. Az ÁlÁt Ás a kÁjzt bordÁkat faipari ragasztÁval bekentem, a kÁt vÁgÁt pedig pillanat ragasztÁval ragasztottam, majd megfelelő hÁmÁrsÁkletekre beÁllÁtott vasalÁval a helyÁn szÁjrtottam, Ágy tÁkÁletesen idomul a felÁle, a ragasztÁ kÁtÁ zavarja, sÁt elÁsegÁ-ti, hogy az anyag nedves. Arra kell nagyon vigyÁjni, hogy a bordÁjk kÁjzt a vasalÁt ne nyomjuk erÁsen, mert a palÁjnk akkor belapulhat. A szÁgeztÁs ennÁl a mÁretÁjnyÁj megvalÁsÁthatatlan, kÁpzeljÁ¼ el, e cm-es szÁgfej a maketten 50- szer kisebb, 0,4 mm lenne.

Ásjabb kÁpek az Áp-tÁsrÁl:

Á

A továbbiakban kevesebb szöveg lesz, az Áp-tás folyamatát inkább kövekben szeretném bemutatni.

{mospagebreak title=2.rés}

A cikk első részét azzal zártam, hogy az Áp-tás további folyamatjáról is beszámoló cikket fogok megjelentetni a lapombajain. Nos elérkezett az a pillanat, amikor azt hiszem, ezt érdemes megtennem.

Következzen első részről néhány tólati kép:

A hajás Áp-tás famunkáiban semmi olyan nem volt, amit mások már ne látak volna meg, úgyhogy azzal nem foglalkozom. A festéshez nincs valami nagy árkem, és fók is tle, mert ha ekkor az ember elront valamit, azt már lehet kijavítani. Ágy árzem most se nagyon remekeltem, első részről azt gondoltam, hogy csak pácolok és lakkozok, de a pácolás után olyan foltos volt a hajás oldal, hogy visszatértem a festéshez. Nem tudom, mások hogyan csinálják, nekem ez a pácolás sose jött be. A festés után, a festett és natúr részeket egyaránt matt fényű, hígított lakkal ecseteltem aranyozás volt a legkellemetlenebb, mert a festék olaj bázisú volt, beszívórgott a maszkolás alá, és ráadásul napok kellett várni mire megszáradt.

Á

Á
Á

Á%os nÁhÁny kÁzeli kÁp:

Á
Á

Á
Á

Ami azt illeti fÁnykÁpÁsznak se vagyok igazÁn valami nagy tehetsÁg, sose sikerÁl igazÁn jÁ kÁpeket kÁszÁ-teni. tÁ sÁtÁt, vagy tÁ vilÁgos, vagy Áletlen, Ás mindig Áppen ott van ÁrnyÁk, ahol nem kellene.

ValÁszÁ-nÁ± a vaku a fÁ bÁnÁs, Ás termÁszetes fÁnyben biztosan jobb lenne, de hÁt egy panelban hol van termÁs fÁny.

Ebben az ÁllapotÁban a hajÁtest mÁjr csaknem teljesen kÁsz, mÁg a tatsÁtor vÁzÁjt kell elkÁszÁ-teni, Ás a taffelÁpÁ-tmÁny oldalÁra, az ÁgyÁ° lÁ'Ásek alÁ jÁjn mÁg mindkÁnt oldalon 6db dÁ-szÁ-tÁ' tÁbla, ami sajnos a terv kidolgozva, arra nekem kell valamifÁle arabeszket kiÁtlenem. De ezeket majd csak kÁsÁ'bb fogom megcsinÁjni, kell valami vÁjltozatossÁig a munkÁjban.

Á%pp ezÁrt most ÁttÁrek az Ágyuk elkÁszÁ-tÁsÁre. Kell 4db elÁ'renÁzÁ' 12 fontos, 16 db oldalra nÁzÁ' 6 fontos, Á fontos a taffelÁpÁ-tmÁnyre, Á°gyhog lesz mivel foglalkozni az elkÁvetkezendÁ' tÁli estÁken. Azt, hogy mikÁpp gyÁrt mÁg nem dÁntÁttem el, valamikor kÁ-sÁrleteztem ÁlomÁntÁssel, nos akkor nem valami jÁl sikerÁlt, most Ájra megprÁbÁlom, ha nem jÁn be, akkor esztergÁlyozom fÁbÁl, mert fÁmesztergÁjm nincs.

TehÁt valÁszÁ-nÁ±leg januÁr is lesz mÁjr, mire a kÁvetkezá' rÁsz sorra kerÁlhet, addig is mindenkinek jÁ ÁpÁ-tÁst.

hajÁmester

{mospagebreak title=3. rÁsz}

Jácskáján megkésve, aminek okairól nem akarok írni, folytatom a sebek áprós-társának bemutatását, ami az ügyek elkészítéséről szól. Ez annak is komoly munka, aki ehhez megfelelő gépekkel rendelkezik, hájt még az olyannak, aki ehhez semmi sincs. Mit tehet? Elkészítette, ha van hozzá egy alkalmas ismerős, vagy készen megvárja, vagy valahogy megkészd vele.

En ezt csináltam. Először próbálkoztam az alomintéssel. Köt probléma adódott, az alom felhúléte túl durva lett még talán le lehetett volna csiszolni, de az intécsbe nem tudtam megfelelően készpontos furatot készíteni. Furat nélkül az ügyös meg semmilyen.

Esztergálni fűző, csak ez maradt, mert ehhez egy eszközt otthon is össze lehet barkácsolni. Mint ezt itt.

Az alapja egy falpra ragasztott műanyagcsigákra, aminek fejébe egy levágott fejű facsavart fogtam, vele szembe tartva csigákra egy L alakúra készített lapba süllyesztett jétek villanymotor tengelye. Egy készített lemez kész. Túl sokat nem akartam vele bajlódni, ezért csak ideiglenesen lett ragasztva az egysz pillanatszerűen. Megelőző vastagságú fa rúdhoz levágtam az alapanyagot, a két végére készített vastagságú fűrészvel befűztem egyik felét behajtottam a facsavarba, a másikat a villanymotor tengelyére húztam és már indult is az esztergályozás. A furat készpontos lett. A két csigák egybeesésének a pontossága nem olyan fontos, mert a kész géppel kell vezetni. Az elkészült ügyös oldalát ártam és egy vékony rúdhoz levágott csapot vertem bele. Most már csak a bronz szárnak akról festékkel kellett lefesteni és kész. Persze nem olyan látványos mint a fém, de ha jól megválasztom a fémbe az esztergályozott ügyös sem éppen teljesen megoldható a korabeli lávegeknek. Itt mindenféle precíz intés lenne a jár, de házilag kivitelezhetetlen.

Az ügyös talpak elkészítéséhez az itt látható fém sablont készíttettem. Ezt egy megfelelő vastagságú rúd elkészítésével, egy krokodil csipesszel ragasztottam, a szabad végénél satuba szorítottam, a hozzájárulhat a részen lombfűrésszel körbe vágtam, aztán tűre reszeléssel kiigazítottam, majd kivéve a satuból a másikat oldalánál befogtam. A gy megmunkálva befejeztem. A kerekeket a csigákhoz hasonlóan a szélén esztergályoztam, az összeragasztás meg előlét sebb nehézséget nem okozott, ahogy a tengelyek elkészítéséről sem. Aztán pácolás, és a csigák felhúléte a lafettára. Itt a színek el kell írni, mert előlétben beverhetetlen, vagy mindent szétrepeszt. Hogy miért nem festetem párosra az ügyös talpakat? Mert úgy gondoltam, ez egy kalózhajó, ráadásul berber, és nem valószínű, hogy mindenben követik az európai szokásokat.

Az ügyök felrakása a fedélzetre nem jelentett igazán nagy munkát, mert a tervben teljesen nyilvánvaló, hogy fixre voltak kötve és nem rendelkeztek vontatókkel, azaz nem lehetett elre hátra mozgatni őket. Akkor hogyan tárták? Nos a korláton áthajolva, ami nem lehetett valami kellemes elfoglaltság egy tértézet hevőben. Azért volt mindez, mert a mozgatáshoz nem volt elég hely. Ezért nincs ügyös ablak sem.

Végül a hűtő kőp a hajórá, melyen már rajta van a tártó vőza, és a taffelópátmány oldaldőse is. Ez fű kifaraghatatlan volt. Ezt az egyszerű dőst vékony rúddal hajlítottam és aranyfestéssel ellátva, az oldallapok ragasztottam, nem éppen a legjobban sikerült.

Á

Â Ezek a képek kiss  jobbak mint az előzőek, mert természetesen f nyben készültek,  s megtanultam azt is, hogy a felbontással nem szabad dolgozni, mert ez olyan hatást kelt, mintha nagy t  alá helyzen nk a haj t, ami  gy a részletekben már nem valami szép képet mutat. A képélesség még mindig nem a legtökéletesebb.

Az építésben már jóval előbbre tartok, a vitorlákat megvarrtam, most készülnek a vitorla rudak. A befejező cikkem fog sz lni.

 cedv zzlettel: haj mester

 

{mospagebreak title=4.r sz} 

Ebben a részben a vitorlázat elkészítéséről, a k t lfon sr l, a haj ra való felszerelésről tájékoztatom az

Megfigyeltem, a haj  p t sr l sz l  cikkek nem sokat foglalkoznak ezzel a t m vel, ezért a bemutatást most b veszem az előző részekhez képest.

 

A hajó vitorl zata az alábbi tervrajz szerint k sz l t 

Â

Â

Ez egy spanyol sebek vitorla tervezete, de mivel a hajás 80 %-ban megegyezik az algá-ri sebekkel, a vitorlázatot is bizonyára hasonlász volt.

Â

A vitorlázatot szánáshoz a rozsdavárás szánt viltasztottam, ami Mediterráneumban elággá elterjedt volt, ahogy az tál korabeli festményen is láthatás. A kalászok fáláttább kedvelták ezt a balás szint, ami májr a látványával fálelmet keltett. Kász-táshoz legjobb a sokat használt, agyonmosott pamutvászon. Ebben a szánben nem volt, ezért ájat kellett vásárolnom, de a felhasználás elátta forrás vászben alaposan kifáztem, ami csákkentette a merevságot. Az alábbiakban tatvitorla elkász-tását láthatjuk

Â

Â

A vitorla kiszabásához a tervrajzról másolatot kász-tettem egy papárlapra. Erre rárajzoltam a beszegáshoz szánt kátszeri felhajtáshoz 10 mm-t. Ez az anyag vastagságitás félágg, a vastagabb anyagnál tábbet, a vákonyabbnál kevesebbet kell. A vitorlacsák-kok varrásí vonalait is ábrázoltam, ami megkálnnyá-ti majd a további munkát. Ez a szabásminta.

Á vásznat kemény-tás vászbe áztattam, majd finoman kivasaltam. Ettál a vászon merev lesz, ami megkálnnyá-ti áspontosabbá teszi a szabást. A szabásmintát a vászonra helyezve, náhány ponton ragasztás szalaggal a vászonhoz ráágtve, puha, 2B-s, tompa hegyá ceruzával ásp egy vonalzával eláágeztem a kálberajzást. A szabásmintát az anyagról leváve, a hiányzó részeket kieszá-tettem Arra is figyelni kell, hogy az anyag szávási vonalai megfelelően essenek. Ezt kálánsen a hájromszágalakó vitorláknl lehet elszáni.

A kálvetkezé lápásben varrásáppel vágigvarrtam a vitorlacsák-kokat imitálás vonalat, majd áás áles ollával kálrbev. a rajzot. A vitorla hosszabb oldalánál pontosan a szabási vonal mentán, a tábbi részen kb. olyan 2 cm ráhagyással. Ez azért kell, nehogy a kásábbiek során kellemetlen meglepásben legyen rászánk azáltal, hogy nem lesz elegendá anyag. A felhajtás, a varrás során az anyag házadik. Az utolsó oldal beszegásánál nem biztos, hogy az eredetileg rajzolt vonalon adja ki a megfelelő alakot, ezért minden beszegás után a szabásmintával ellenárizzá, ásp ha kell, a rajzot másdosájuk. A sablonról természetesen a májr beszegett oldal ráhajtási félátt levájjuk.

Â

Â

Â

Â

A hosszabbik oldal mentén megkezdtem a beszélgetést. Ennek első lépéseket a vitorla szegélyét bevezetem, azt a felhajtási vonalra fektetve egy 15 cm hosszú fémlemezt, forrasztással a csatlóval felereltem rá a kábelre és a rőszet a szájra vasaltam. Lépéseket ilyen módon végigmentem a vitorla oldalán. Ezt megismételtem újra a második felhajtással is. Ekkor már nem vizeztem, mert a víz az első felhajtás visszaegyenesezik. Ha a gyesegek voltak, a vitorla szegélye teljesen egyenes fog adni.

Á

Á

Aztán varrásokkal végigvarrtam, majd a többi szegélyt megismételtem ezeket a lépéseket. Előtte persze a felhajtási vonal mentén levágtam. Az első vitorla kivételével minden szegély pontosan a vonalra került, ott kissé igazítani kellett. Ilyen okok miatt, ezért mindig a hosszanti varrások cső-kokra merőleges oldalt hagyjuk utolsónak, mert nem mutat valami jó, ha az oldal nem párhuzamos a cső-kokkal. Ez a leírás természetesen csak a latin vitorlára igaz, más alakoknál más a szabály.

Lehet más módszer is. A behajtott félre egy maszkoló cső-kot ragasztunk. Ilyenkor a vízszint nem vizezzük. A felhajtás ugyanúgy történik, mint az előző esetben, vasalással a cső lemezzel. Végül a ragasztó cső-kot lefejtjük a behajtott véglegesre vasaljuk. A cső-k leszedése meglehetősen macerás, ha ugyanis nem vagyunk átvatosak, a szőlőszőlőket magával viszi az anyag rojtos lesz. Ezért nem szoktam alkalmazni, annak ellenére, hogy sokkal pontosabb eredményt érhet el vele, mint az előzőben leírt módszerrel. Ha valaki kissé merev vitorlaszövet akar, a papírt akár szegélyben is hagyhatja,

A vitorlákra még egy erősítő cső-kot is kellett varrni a fogószálak kábeleket számára. Ez úgy készült, hogy egy 10 mm vízszintes cső-kot oldalánál 3-3 mm-t felhajtottam kábelzár, a vitorlára rajzolva a felvarrás helyét, 5 cm-ként technokod ragasztottam, majd levartam. Ez volt a legnehezebb.

Aztán a kész vitorlát újra jó kimostam, az átvatoson kivasaltam. Ez az átvatos azt jelenti, hogy a vasalás csak a helyre kell, nem hűtjük, mert ekkor a vitorla olyan mértékben deformálódik, hogy kezdhetjük el a munkát a munkát.

A vitorlát kábelzárrel is el kell látni. Ezek a szegélykötések a fogószálak kábeleket. A fogószálak kábeleknél jelentkező gyakori probléma, a kábeleket vissza állnak, gyakran természetellenes pozícióba vesznek fel. Ezen ön úgy segítettem, hogy a végül egy csepp ragasztással a kábelhez.. A többi munkát nem akarom részletezni, mert az egy szakkönyvet is megírtam.

Miután elkészültek a vitorlák nekikezdtem a vitorla rudaknak. Ezt a sorrendet mindenkinek ajánlom, mert a vitorlát a legnagyobb igyekezettel sem sikerül mindig pontosan varrni, azaz ha a kész vitorlák rövidnek bizonyul az nagy bosszúság. Az OBI-ban vásárolt barna rudakból faragtam ki ezeket megfelelő alakra a cső mentén. Az első cső felvitt a rudat darabok készült. A rudakat erősen hűtött barna festékkel szívtattam.

A kárpitosi munkákat nem akarom részletezni, mert erről is rengeteg az irodalom. A kárpitoszat a tervrajz és a hajókészítés kárpitosz alapjain kárpitoszható.

A kárpitoszokat a gy fontam. Primitív, mint minden magam készíttettem gép, de jó munkák.

Á
Á

Á

A kárpitoszok anyaga Anchor nevű horgoláscső. Kapható 10, 20, 40, 60, 80 átmérőű vastagságban. Az ettől vastagabb kárpitoszokat persze sodorni kell. Ezek kombinációjából viszont rengeteg sok márt hozható ki, olyan sok, amennyire nincs is szükség. Mivel csak fehér szálban kapható a festés kikerülhetetlen volt. Ez a használati utasítást kárpitoszve egyszerű dolog. Az állókárpitoszhoz barna ruhafestéket használtam. Mivel a gombolyag egyben nem festhető, motring kárpitosz-tettem bele úgy, hogy a dohányzó asztal szálára tekertem, hogy össze ne gabalyodjon több helyen csőrnél lazán átkárpitosztam, aztán festettem, szárítottam, majd egy papírhengerre csavartam. A futókárpitosz festéséhez alábbi keveréket használtam. Egy dl vízben megfőzök 2 db teafiltert, 2 kávéskanál kávéot és egy csipetnyi szárga ruhafestéket teszek bele, ezzel egy tejeskávő szálnál összeállított kapok. A fonalat egyszerűen átházom az oldaton, papírhengerre csavarom és szárítottom, úgy ahogy a kárpitosz készítését.

Egy jó tanács. A kárpitoszokat mindig a sodrás eltt fessék meg.

Kárpitosz a hajók kárpitoszát és a vitorlázat készíti.

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á

Eredetileg úgy terveztem, hogy ez lesz a befejező rész, de nagyon sok munka van még hozzá. Olyanok, mint a csónak, a horgony, evezők stb, ezért ez a rész nagyon hosszú lenne. Így gondoltam, hogy az eddigi részt most ismertető további munkáim pedig egy újabb cikket írok majd.

Huszár László